І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 103. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 3-го ЧЕРВНЯ (JUNE) 1961 ЦЕНТІВ 12 CENTS No. 103. VOL. LXVIII.

АЙЗЕНГАВЕР ЗАКЛИКАЄ ДО ЄДНОСТИ В ЗАКОРДОННІЙ ПОЛІТИЦІ; КРИТИКУЄ ВИДАТКИ

Вашингтон. — Генерал армії Двайт Д. Айзенгавер 1-го червня виголосив першу більшу політичну промову після того, як залишив Білий Дім, на республіканському прийнятті в столиці, в якій закликав американський нарід до єдности в справах закордонної політики і при тім критикував теперішній демократичний уряд за те, що занадто збільшує федеральні видатки, що спричинить великий дефіцит в державному бюджеті. Попередній президент сказав, що „коли Кеннеді старається зберегти нашу волю, коли шукає шляхів до скріплення миру, коли він конферує з закордонними представниками, заприязненими, або й ворожими, то він має надійну і прихильну підтримку всіх льояльних американців, без огляду на їх партійну приналежність. Історія буде оцінювати його мудрість. Ми не можемо дозволити собі на те, щоб не було основної єдности в цій справі". Але Айзенгавер гостро критикував уряд Кеннеді за те, що той уряд старається бути урядом „Старшого Брата", який здійснює „неморальні великі видатки, що спричинить завеликий державний дефіцит". Айзенгавер заявив, що він „для добра Америки" противиться такій внутрішній політиці теперішнього уряду. „Ми, сказав він, є в опозиції до того, що постійно збільшується концентрація влади у Вашингтоні". Говорячи про підтримку закордонної політики Кеннеді, Айзенгавер висловив при тому і критичну заввагу, в якій домагався, щоб Президент радився з республіканцями про закордонні проблеми не після того, як він поробив різні рішення, але перед ними. Промову Айзенгавера часто оплескували республіканські учасники прийняття, які зібралися в числі 6.000, платячи по $100 за квиток вступу на придбання партійних фондів. Президент з'ясував теперішні потреби Америки в таких пунктах: 1) Широке зрозуміння всіма тих небезпек, які загрожують Америці; 2) Всі американці мусять бути об'єднані, щоб протиставитися тим небезпекам; 3) Повинна бути постійність і дбайливість у плянуванні, розсудливість у словах і твердість в дії та мудрість в тому, щоб підтримувати те, що є конечне і відкладати на пізніше те, що є тільки побажане; 4) Повинна бути сильна і збалянсована оборона, потрібна до того, щоб протиставитись небезпеці, але не сміє при тому бути непотрібних видатків. Айзенгавер заявив, що треба допомогти закордонним державам, щоб вони могли допомогти собі стати вільними громадянами, і треба військово допомагати американським союзникам. „Мусить бути спокійна віра між нами, одушевленими нашою гордою історією і традиціями, що ми зможемо жити своїм способом, не зважаючи на ароґантних диктаторів". Присутні на прийнятті республіканці були в доброму настрої, вони гаряче вітали нововибраного сенатора зі стейту Тексас Джана Дж. Тавера, надіючись на те, що в найближчих виборах до Конґресу в 1962-му році вони зможуть здобути більшість в обидвох Палатах Конґресу, що передбачав в своїй промові Айзенгавер. На прийнятті був і республіканський кандидат на президента Томас Е. Дюї, але не було Ричарда М. Ніксона і губернатора Рокефеллера, які в тому самому часі були на прийняттях в Каліфорнії, зглядно в Ню Йорку. Республіканці мають вибрати голову Крайового Комітету, яким має бути конґресмен із Ню Йорку Віллям Е. Міллер. Теперішній голова цього комітету сенатор Трустон Б. Мортон резиґнує, бо він вестиме виборчу кампанію, старающись про перевибір в 1962-му році. Айзенгавер закликав республіканців виграти вибори в 1962-му році і аж тоді старатися про те, щоб виграти президентські вибори в 1964-му році.

Нові ліки для поборювання пістряка

Вашинґтон. — 31-го травня повідомлено громадянство про те, що вдалося винайти два нові ліки, які є великим поступом в лікуванні жахливої недуги пістряка. І так д-р Алфред С. Шрам, який працює в шпиталі Ветеранської Адміністрації, повідомив, що він випродукував синтетичний хемічний лік „ґлюколіпід" або „цитоліпін Г", який зможе привести до продукції протипістрякової вакцини. І цей лік має такі самі хемічні складники, які знаходяться в сконцентрованому виді в пістрякових тканинах людського організму. Цей хемічний лік зможе витворювати протипістрякові тільця і забезпечувати людину проти цієї недуги. Одночасно головний лікар ЗДА д-р Лютер Террі повідомив про успішне лікування пістряка матиці хемічним ліком, що називається „метотрексате". Цим ліком лікували 63 жінки, що були важко хворі на пістряка матиці, і 30 з них вилікували, 25 померли, одна не виявляла поліпшення, а 7 були ще в дальшому лікуванні. Цього роду пістряк швидко поширюється, і його досі майже не можна було вилікувати.

В АМЕРИЦІ

● **Аґенція Ассошіейтед Пресс** подає, що під час вільних днів у зв'язку з Меморіяльним Днем на шляхах ЗДА в автомобільних катастрофах згинули 462 особи, що є новим сумним рекордом, бо досі найбільше згинуло під час Меморіяльного Дня в 1957-му році — 413 осіб. Найбільше осіб згинуло в таких стейтах: Каліфорнія — 44, Тексас, Мишиґен і Іллиной по 30 і в Ню Йорку — 28.

● **Зі столиці Венесуелі** Каракасу повідомляють, що там заарештовано 21 особу за те, що вони плянували силою скинути теперішній уряд. Одночасно сконфісковано більшу скількість різного роду зброї: рушниць, машиновиx крісів та вибухового матеріялу.

● **В дні 1-го травня** продовжено алярмову радарову лінію вчасного алярму на північному кордоні Канади на дальших 1,200 миль, і тепер ця лінія сягає аж до Ґренляндії. Вона зачинається на заході в Алясці і тягнеться до Ґренляндії.

● **У Венесуелі** з радістю прийняли вістку про вбивство домініканського диктатора Трухільйо. Венесуельський уряд оскаржував минулого року Трухільйо у змові вбити венесуельського президента Ромуля Бетанкурта. Венесуеля не мала дипломатичних зв'язків із Домініканською Республікою.

● **Республіканці** оваційно вітали у Вашинґтоні нововибраного свого сенатора в Тексасі Джана Дж. Тавера, який є першим республіканським сенатором із того стейту від 1877-го року. Тавер повторив свою давнішу заяву, що ЗДА вже незабаром мусітимуть окуповувати Кубу. Тепер демократи мають в Сенаті 64-ох сенаторів, а республіканці — 36-ох.

● **Комісія Способів і Засобів** в Палаті Репрезентантів веде переслухання в справі примусового стягання податків від ощадностевих відсотків і від дивіденд. Цей податок мав би виносити по 20% від прибутків від дивіденд і від ощадностевих відсотків. Представники забезпеченевих компаній, банків і біржі виступають проти цієї урядової пропозиції.

Син диктатора Трухільйо найменований на шефа штабу всіх збройних сил

Сіюдад Трухільйо. — 1-го червня президент Домініканської Республіки Йоакін Балаґер найменував на шефа штабу летунства, армії і фльоти 32-річного сина вбитого диктатора генерал-поручника Рафаеля Трухільйо. Ця номінація свідчить про те, що представники теперішнього режиму стараються зберегти єдність між всіма родами збройних сил країни та тим способом зберегти при владі теперішній режим. В столиці і в цілій країні панує спокій. Досі не заарештовано вбивників диктатора, між якими мав бути і емеритований генерал Діяз. Тепер виявили подробиці, вбивства диктатора Трухільйо. Він їхав в авті у віддалі 6 миль від столиці, коли йому заступили дорогу два авта, а третє авто нагло з'явилося поза автом диктатора. Трухільйо почав стріляти до напасників, які його перемогли і вбили та запхали його трупа до баґажника і самі втекли в гори, де мали бути прихильники змовників. Державний секретар Дін Раск відлетів до Парижу, заявивши перед тим, що, покищо ситуація в Домініканській Республіці не вимагає його присутности у Вашинґтоні.

ЗДА плянують прилад, який виявлятиме підводні човни

Ню Йорк. — Фльота ЗДА підписала умову з ґудсонською лябораторією, якою керує Колюмбійський університет в Йонкерсі під Ню Йорком, про побудову підводного приладу, який радаровими інструментами міг би виявляти ворожі підводні човни. Цей проєкт називається „Артеміс", він був би для фльоти тим, чим є для літаків Північно-Американська Радарова Алярмова Сітка, яка повідомляє летунську команду про появу ворожих літаків і ракет. Коли б це вдалося зробити, тоді зменшилося б значення підводних човнів із ракетами „Поляріс", які з-під води мають нищити ворожі підводні човни. Коли б ЗДА вдалося збудувати цей прилад, тоді існує можливість, що це міг би зробити і СССР, і тоді ворог міг би легко виявляти американські підводні човни з ракетами „Поляріс", і ті човни „Поляріс" не були б вже такі небезпечні для ворога.

Найвищий Суд уважає за конституційні закони про заборону торгівлі в неділю

Вашинґтон. Найвищий Суд ЗДА більшістю 8-ох до 1-го голоса визнав за конституційні стейтові закони про заборону торгівлі в неділю. Найвищий Суд відкинув твердження представників купців, які доводили, що ті закони противляться першій поправці до конституції, яка домагається, щоб закони не вирішували нічого, що відноситься до релігійних установ. Стейт Мериленд, Пенсилвенія і Месачусетс мають окремі закони, так звані „сині закони", які забороняють в неділю вести торговельну діяльність. Суддя Віллям О. Даґлес висловив опінію, що „сині закони" в стейтах є протиконституційні, бо вони підтримують релігію, а конституція на це не дозволяє. 49 стейтів, крім Аляски мають окремі закони, які забороняють деякі діяльності в неділю. 21 стейт передбачують деякі вимки для тих жидів і християн, які святкують суботу.

На сході ЗДА погода має бути холодніша від нормальної, а на заході тепліша

Вашинґтон. — Федеральне бюро погоди передбачає, що в місяці червні у східній половині ЗДА має бути погода холодна від нормальної, а в західній тепліша. Треба подати, що для червня місяця пересічна погода є досить тепла, бо в чотирьох головних районах вона звичайно буває така: Ню Йорк — 71; Шикаґо — 69.4; Денвер (Колорадо) — 66.4; Сан Франсіско — 59.7. Холодніше, як нормальна мало б бути в стейтах на схід від Дакоти, Небраски, Кензасу, Анкенсо, Алабами до Джорджії. Найтепліше мало б бути в Тексасі і Вашинґтоні, а найхолодніше в районі Кентаки і Огайо.

На могилі Степана Бандери у Мюнхені посв'ячено тимчасовий пам'ятник

Мюнхен. — В неділю 28-го травня ц. р. на мюнхенському цвинтарі „Вальд Фрідгоф" з пополудневих годинах відбулося посвячення тимчасового пам'ятника — кам'яного хреста на могилі сл. п. Степана Бандери. Провід ЗЧ ОУН подав до відома, що поставлення кам'яного хреста на могилі, за проєктом Григора Крука, є тимчасовим оформленням могили Бандери. Для спорудження остаточного пам'ятника визначено окрему комісію, яка має замовити в українських мистців відповідний проєкт, згідно з яким мав бути збудований пам'ятник.

Церква св. Трійці в Огайо підготовляється до Золотого Ювілею

Янґставн, Огайо. — Українська католицька церква св. Трійці підготовляється до свого Золотого Ювілею, який припадає на 4-го вересня в День Подяки цього року. Підготовкою до Ювілею керують парох цієї церкви о. монсіньйор Лев Адамяк і парохіяльний комітет. Передбачена є Архиєрейська Служба Божа і Бенкет та забава. Передбачається, що в цьому Золотому Ювілеї братимуть участь 1,200 членів парохії та гостей, в тому численне духовенство з обидвох епархій Филаделфійської і Стемфордської. Запрошені представники міської ради та стейтової леґіслятури. Появиться окрема книжка про історію та працю в цій церкві впродовж її 50-річчя.

В Шикаґо почав виходити новий український журнал — двомісячник „Екран"

Шикаґо. — „Екран" — ілюстрований журнал для молоді і старших почав виходити у Видавництві „Екран" в Шикаґо під патронатом тамошньої Української Учительської Громади. Журнал має бути двомісячником українського життя, і ставить собі завданням „при помочі ілюстрацій та відповідного графічного оформлення схопити і закріпити всі ті моменти нашого минулого й сучасного, що хоч занотовані пресою, здавалося б пропадають безслідно". За редакцію журналу відповідає проф. А. Антонович. Одним із головних організаторів і ближчих співробітників Видавництва є проф. Василь Іващук. На зміст першого числа склалися статті й ілюстраційні матеріяли про Шевченка і вшанування його пам'яті в сторіччя його смерти, вісті з українського, загального і місцевого життя; зокрема із спорту, некрологи й оголошення.

СХОДИ ДО ЗГОДИ. Президент Джан Ф. Кеннеді в товаристві одного із своїх дорадників іде по сходах до Елізейського палацу, де він відбув чергову нараду з французьким президентом де Голем. Розглянувши суцільність ґльобальних стратегічно-оборонних проблем, президент Кеннеді погоджувався з президентом де Голем, що Франція повинна б бути більше рівноправна з Англією і ЗДА в стратегічно-оборонних рішеннях

Хрущов заповідає своє ‚мирне післанництво' у зустрічі з Кеннеді

Братіслава. — Нікіта Хрущов заявив, що він має виключно лише „мирні цілі" на увазі, їдучи на зустріч з през. Кеннеді, що відбудеться найближчої суботи й неділі у Відні. Хрущов приїхав до Братіслави у товаристві своєї дружини й доньки, міністра закордонних справ Андрея Громики, амбасадора у Вашинґтоні Міхаіла Меншікова та інших членів почоту, з якими поїде автами з Братіслави до Відня. Прибувши до столиці Словаччини Хрущов виголосив коротку промову, в якій заявив: „Як знаєте, ідемо до Відня на зустріч з президентом З'єдинених Держав Кеннеді. Не хочемо вже тепер пророчити ніяких вислідів тієї конференції. Що стосується Совєтського Союзу, то його голосом був завжди голос за мир, за облегшення міжнародних відносин. Ми ж певні, що ці шляхетні цілі відповідають основним бажанням народів всіх континентів, зключно з народами Европи. Вони відповідають також бажанням громадян З'єдинених Держав, які не хочуть війни та бажають собі миру". Офіційний комунікат ствердив, що зустріч Хрущова з комуно-чеським прем'єром Новотним була плянована вже давно. До Братіслави прибув також комуно-мадярський прем'єр Янош Кадар.

Совєти далі відмовляються від контролі щодо атомових вибухів

Женева. — На 313-му засіданні Женевської конференції в справі припинення атомових дослідів, яка триває від 30 жовтня 1958 року, совєтський представник Семйон Царапкін відкинув останню компромісову пропозицію Англії і Америки, щоб число міжнародної перевірки підозрілих вибухів узалежнити від отих вибухів, але обмежити їх до 12-20 річно. Зате вони визнали за „смішну" вимогу большевиків, щоб таких провірок було не більше трьох у році та знову відкинули рішуче совєтську вимогу, щоб контрольну комісію очолювала тричленна колеґія, де кожний член мав би право „вета" проти кожної задуманої контролі. Царапкін признав, що західні держави поступились від своїх давніх вимог, зменшивши значно число пропонованих контрольних інспекцій, але заявив, що всеодно ця нова пропозиція залишає на боці „корінь справи". За цей „корінь справи" Царапкін уважає політичний, а не технічно-військовий характер проблеми. Мовляв, тільки в політичних переговорах можна буде визначити справу контрольної інспекції щодо атомових дослідів, які — зрештою — є частиною проблеми міжнародного роззброєння. Англійський представник Майкел Райт ствердив на тому засіданні в минулу середу, що СССР очевидячки втратив заінтересування у договорі про припинення атомових дослідів і не проявляє ніякої доброї волі.

Конґо проголосило плян нової конституції

Леопольдвіль. — Конґолійський президент Жосеф Касавубу вернувся до столиці Леопольдвілю з 5-тижневої конференції з іншими конґолійськими ватажками з міста Кокільгатвілю. Його вітали дуже урочисто, при чому на зустріч вийшли й офіційні представники місії Об'єднаних Націй. Тисячна маса конґолійців вітали Касавубу, як тріюмфатора. На офіційному прийнятті Касавубу заявив, що він скличе в короткому часі парлямент, на якому буде домагатися ухвалення довір'я його урядові з прем'єром Жосефом Ілео у проводі, що його призначив був в січні ц. р. Водночас він виявив деякі подробиці ухвал з Кокільгатвілю, а саме, що нова конституція проголосить Конґолійську Федерацію, яка буде складатися з 20-х автономних провінцій з одним президентом і сильним центральним урядом.

На Криму нараджувались „приватні" американсько-совєтські групи

Москва. — В минулу середу скінчились на Криму одно-тижнева так звана приватна конференція 17-х американських і 16-х совєтських учених, журналістів і письменників, на якій вони обмірковували різні проблеми сучасної міжнародної ситуації та американсько-совєтських взаємин. Ця конференція була продовженням подібної конференції, яка пів року тому відбулась в Дартмутському коледжі в Ганновері, Н. Г.; рішено за пів року відбути нову таку зустріч в Америці. Учасники тієї конференції прибули з Криму до Москви і відбули в „Совєтському готелі" пресову конференцію. За західніми коментарями, американським учасникам тієї конференції ніби удалося переконати своїх совєтських розмовців, що сучасних міжнародних проблем не можна розв'язувати привичними комуністичними гаслами й пропаґандивними формулами. Тому в проголошеному комунікаті нема таких фраз, як „мирне співіснування", „генеральне і тотальне роззброєння" і т. п. Організаторами і керівниками американської делеґації були редактор „Сатердей Ревю" Норман Казенс і професор Філіпп Мозлі. Головою совєтської групи був Олександер Корнійчук.

ОБОРОННІ ПРОБЛЕМИ БУЛИ ПРЕДМЕТОМ НАРАД КЕННЕДІ І ДЕ ҐОЛЯ

Париж. — У другому дні нарад президент Кеннеді і де Ґоль обмірковували справи Організації Північно-атлянтійського пакту (НАТО), методики взаємної консультації між західніми союзниками, евентуального поширення ролі НАТО на позаевропейські континенти, проблему контролі над атомовою зброєю та актуальні проблеми в інших континентах. Все це справи, які доводять до дисонансів між З'єдиненими Державами і Францією. През. де Ґоль, як відомо, є проти того, щоб єдиним диспонентом і контролером атомової зброї на европейському континенті були ЗДА — він поручає тріюмвірат ЗДА, Англії і Франції в НАТО, як теж поширення компетенцій НАТО на Азію і Африку, — він легковажно ставиться до ролі Об'єднаних Націй, як інструменту міжнародної політики, і він є проти так званої інтеґрації збройних сил членів НАТО. Наради двох президентів в цих справах були тайні, вони тривали три години і 20 хвилин і після їх закінчення пресовий секретар Президента П'єр Салінґер обмежився тільки до названня кількох справ, про які була мова між президентами, не ввійшовши в суть справ, а речник французького уряду взагалі відмовився подати будь-які дані. За пресовими інформаціями, трудно сподіватися, щоб в тих справах ЗДА або Франція відмовились від своїх поглядів, але передбачується „приязне ствердження розбіжностей" які — зрештою — не перешкоджують співпраці між ЗДА і Францією, як союзників в НАТО, в усіх найважливіших міжнародних справах. През. Кеннеді, за твердженням газет, готовий признати більшу ролю Франції у вирішуванні міжнародних проблем одностайним західнім фронтом, але не шляхом формального створення тріюмвірату ЗДА - Англія - Франція, а шляхом тісніших і успішніших взаємних контактів. Гурт американських дипломатів з почоту президента Кеннеді, а саме американський амбасадор в ЗДА ген. Ґейвін та високі урядовці державного департаменту Болен, Колер і Банді, розпочали вже наради з французьким міністром закордонних справ Морісом Кув де Мурвілем і його прибічниками над текстом остаточного офіційного комунікату. Водночас Президент запланував на останній день свого перебування у Парижі конференцію з участю державного секретаря Діна Раска, який зупинився в Ню Йорку у зв'язку з убивством домініканського диктатора Рафаеля Трухільйо, але мав прибути до Парижу на п'ятницю 2-го червня. — амбасадора ЗДА в Москві Люеллина Томпсона, експерта совєтських справ в державному департаменті кол. амбасадора Чарльза Болена, асистента державного секретаря для европейських справ Фоя Колера і члена штабу Білого Дому МекДжорджа Банді. Викликано теж з Женеви до Парижу голову американської делеґації на Женевській конференції для справи Ляосу, Аверелла Гарримана. Та конференція буде стосуватись останнього плянування тактики у зустрічі през. Кеннеді з Хрущовим, що відбудеться в суботу і неділю у Відні. Гарриман зокрема поінформує Президента про саботажну політику, що її ведуть комуністи на Женевській конференції про Ляос, з повним нехтуванням формально проголошеного військового перемир'я в Ляосі.

Зрештою, през. Кеннеді відвідав теж приміщення Ради НАТО й виголосив промову про значення тієї оборонної організації, як теж виголосив другу промову на прийнятті, уладженому для нього міською радою Парижу. Вечором панство Кеннеді було на парадній виставі балету в Великій Опері. През. Кеннеді відбув теж товариську зустріч з членами американської амбасади в Парижі. Передбачується ще виступ Президента на прийнятті в Дипломатичному і Англо-американському Клюбі преси. Перед своїм від'їздом з Парижу панство Кеннеді відвідають президента де Ґоля і його дружину в Елізейському палаці. Останню ніч в Парижі панство Кеннеді переведуть вже в домі американського амбасадора.

Проблема Сагари ускладнює французько-альжирські переговори

Париж. — Суперечні становища французів і альжирських арабів щодо політичної приналежности Сагари є перешкодою для переговорів у справі Альжиру, які від двох близько тижнів йдуть в Евіян-ле-Бен над французько-швайцарським кордоном. Араби погоджуються з французами, що для адміністрування Сагарою можна покликати до життя окреме тіло на базі порозуміння з сусідами Альжиру, але це може статися щойно після проголошення самостійности Альжиру і визнання принципу, що Сагара є частиною Альжиру. Тезу ту французи відкидають і хочуть розмежувати справи Альжиру і Сагари. Крім цього, французи перестерегли на останньому засіданні конференції арабських своїх партнерів, що продовжування партизанських дій в Альжирі, особливо засідки і вбивства французьких вояків і цивільних осіб, може сторпедувати цілу конференцію, бо обурює французьку публічну опінію, яка стає ворожою супроти розмов із репрезентантами альжирсько-арабських партизанів.

У СВІТІ

● **Комуно-чеський уряд** зажадав від Західньої Німеччини, щоб вона переслала остаточний протокол свого слідства в справі таємничої катастрофи чеського літака, який 28-го березня ц. р. розбився біля Нюрнберґу, при чому згинули всі 52 пасажири і члени залоги. Чеські комуністи закидають вину німцям, хоч багато наочних свідків ствердили, що бачили, як той літак загорівся в повітрі, швидко після того, як вилетів був з Праги.

● **Англійський міністер** закордонних справ лорд Гюм прибув до столиці Еспанії Мадриду задля наближення взаємин між Англією і Еспанією. Ті взаємини були раніше напружені через претенсії Еспанії до Ґібральтару, а потім — внаслідку скинення лівого уряду в Еспанії і заволодіння там ген. Франка, що зберігав приязні взаємини з Гітлером і Муссоліні. Теперішній зворот англійської політики супроти Еспанії, за притягнення її до західнього протисовєтського фронту викликає гостру опозицію англійських соціялістів.

● **До столиці Конґа** Леопольдвілю перевезли літаком з Кокільгатвілю президента провінції Катанґа Мойсе Чомбе, його міністра ззакордонних справ Еварісту Кімбе і 18-х членів його делеґації на конференцію конґолійських ватажків в Кокільгатвілі. Всіх їх арештовано ще 26 квітня ц. р., коли Чомбе з авантурою виступив з тої конференції. Мойсе Чомбе і його міністра перевезено до окремої віллі, що її охороняє кордон війська, а решту його співробітників до звичайної в'язниці.

● **В Англії** уряд призначив 4-членну комісію для розсліду способів, як захоронитись проти проникання совєтських шпиґунів в державний апарат. До тієї комісії належить м. і. маршал Джералд Темпляр, колишній високий комісар на Маляях, який винищив тамошніх комуністичних партизанів. Тим часом в Англії виник новий шпиґунський скандал: виявилось, що „зникли" тайні документи, передані Америкою Англії щодо атомово-підводних баз.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Вбивство диктатора

У безлічі пресових коментарів, що появляться з приводу вбивства домініканського диктатора Рафаеля Леонідаса Трухільйо Маліни, мабуть, найчастіше буде повторюватися ствердження двох правд: що вбивство політичного противника, абстрагуючи від принципів християнської етики та Божої заповіді „не убий", частіше завогнює й ускладнює проблему, як її розв'язує, і тому з усіх причин треба його таврувати, — і друга правда, — що Рафаель Трухільйо стояв у ряді тих сучасних диктаторів, як Хрущов, Кастро чи Мао Тсе-тунг, які найменше заслуговують на співчуття. Трухільйо мав на своїй совісті стільки вбивств, обманів, змов, злодійств і прерізних злочинів, що треба хіба тільки дивуватися, як встиг він прожити до 69-го року життя, урядувати з перервами 20 років, як диктатор - президент, а властиво цілих 30 років, коли врахувати час президентури його брата Гектора, який був параваном, і президентури д-ра Иоакіна Балягера, його ставленика. З численних військових диктатур, що їх знає історія Латинської Америки, диктатура Рафаеля Трухільйо була, здається, найбільш безпардонною, бо користувалась всіма „модерними", придуманими Гітлером і Сталіним способами, щоб вдержатися при владі, і наставлена була в першу чергу на збагачування диктатора і його родини. Правда, Трухільйо був занадто спритний, щоб не використати існування комуністичного режиму в сусідній Кубі як аргументу для конечности існування свого ніби антикомуністичного уряду. Але ж нема сумніву, що ніхто краще, як Трухільйо, не сприяв своїм режимом тому ферментові в країні і тій атмосфері поліційного терору, що є ідеальними союзниками комунізму.

Знавці південно - американських відносин твердять, що кількість персональних ворогів Рафаеля Трухільйо з різних видатних домініканських родин була більша, як кількість його ворогів політичних. Методу позбуватися немилих осіб через автомобільні „нещасливі випадки" стосував Трухільйо в багатьох випадках, згущуючи тим атмосферу терору і, очевидно, породжуючи потенціяльних месників його жертв, що їх преса нараховує на десятки тисяч. Тому річ другорядна, хто його вбив. Сутньою справою є те, які політичні наслідки матиме це вбивство, чи буде тривати диктатура задля диктатури, чи владу візьмуть військовики, чи створяться нові умовини, прихильніші для введення демократичних форм правління, чи прийде найгірше — зріст комуністичних впливів. Існування двох найсильніших центрів змови — на Кубі і в Мехіко — є поганою ворожбою для дальшого розвитку тамошніх відносин.

Тому не дивниця, що державний секретар Дін Раск відкликав свій відлет до Парижу, де він мав товаришити президентові Кеннеді в його розмовах з де Ґолем. Значення Домініканської Республіки для ЗДА очевидне, коли кинути оком на географічну мапу. Хоч ця острівна країна (колишнє Санто Домінґо) має лише 19.333 кв. миль і три мільйони населення, панівний там режим створив був з тієї республіки одну з латино - американських бочок пороху. Внаслідок рішення останнього з'їзду міністрів закордонних справ американських держав у Коста Ріці, ЗДА 26-го серпня минулого року зірвали з Домініканською Республікою дипломатичні взаємини, залишаючи там тільки свій консулят. В останніх місяцях Фідель Кастро змінив своє відношення до Трухільйо і його пропаґандивний апарат почав був навіть називати домініканського диктатора „нашим приятелем" і „прихильником соціялізму", а проте невідомо, чи кубинські комуністи не захочуть скористати з заколоту, що постане після смерти диктатора. Також інші країни в Карібському обширі мають давні порахунки з Домінікою. Відсіль стурбованість у Вашинґтоні та вичікування наслідків того останнього політичного атентату. Моральна наука з усієї цієї історії така, що тільки дійсна демократична влада, з добром народу на оці, може бути ґарантією миру і спокою. Кожна диктатура — права чи ліва — є зародком революцій і воєн.

Хрущовські слова і діла

Їдучи на зустріч із президентом Кеннеді до Відня і переїжджаючи через Словаччину, совєтський диктатор Нікіта Хрущов зупинявся майже на кожній залізничій станції, дозволяючи „вселаскавіше" вітати себе квітами, оплесками й окликами. Прибувши до словацької столиці Братислави, де зустрічала його змобілізована комуністами понад стотисячна юрба, Хрущов виголосив миролюбну промову, в якій виставляв себе речником не тільки Совєтського Союзу, що, нібито, завжди був і є голосом миру, що виступає за „відпруження міжнародного напняття", але й усіх народів світу, в тому числі й американського, які разом з Совєтами, мовляв, „не хочуть війни". Прикинувшись таким „ангелом миру", Хрущов разом із понурим Громиком і облудно увічливим Меншіковим, від'їхав до якогось люксусового ресорту на довірочні розмови з московськими сатрапами в Чехо - Словаччині й Мадярщині — Новотним і Кадаром.

Сповіщаючи 1-го червня про перебування Хрущова в Братиславі і виголошені там його „спрагнені миру" заяви, американська і світова преса в тих самих числах і часто на цих самих сторінках подала повідомлення з міжнародної політики, які краще за всі заяви Хрущова з'ясовують справжнє ставлення Москви і його самого, як совєтського прем'єра й провідника компартії, до утримання світового миру. Перше з цих повідомлень, яке стосується женевської міжнародної конференції в справі Ляосу, стверджує, що совєтська делеґація рішуче відкинула всі спроби представників трьох західніх великодержав довести до припинення атак комуністичних повстанців у Ляосі і водночас із цим до скріплення авторитету перемирної комісії. В другому повідомленні, теж з Женеви, говориться про те, що Совєтський Союз знову відкинув категорично компромісову оферту західніх великодержав у справі міжнародної контролі над атомовими спробами, зокрема в справі зменшення кількости щорічних інспекцій в тому напрямку. Відбулося це на триста і тринадцятому з черги засіданні міжнародної конференції в справі атомового розброєння.

Обидва повідомлення краще за всі пишномовні заяви Хрущова з'ясовують те наставлення, з яким їде він до Відня, і доводять, що йому і Совєтам взагалі не йде про ніякий мир чи про відпруження міжнародного напняття, а йде тільки про закріплення комуністичних здобутків і дальше поширення комуністичної експансії в світі. Виключно для тієї мети хоче використати Хрущов і широко пропаґовану совєтською, сателітною і західньою прокомуністичною пресою його зустріч із президентом Кеннеді, як вияв „добрих і мирних" совєтських інтенцій. Відбуваючи такого роду зустрічі і виголошуючи миролюбні декларації та обіцянки, Хрущов і його кремлівська мафія докладають усіх зусиль, щоб встановлені з Заходом домовлення ламати й топтати, а за спричинені ними самими зловживання обвинувачувати потім своїх західніх партнерів, які легкодушно, забувши про ґанґстерську мораль своїх противників, погоджуються з ними розмовляти.

Беручи все це до уваги, годі сподіватись, що Кеннеді буде щасливіший у „навершинних розмовах" з Хрущовим, як був президент Айзенгавер.

НАЙВІДОМІШІ ПАМ'ЯТНИКИ В З'ЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВАХ

Очевидно, що найвідоміша й найпопулярніша статуя в З'єдинених Державах, яка вітає кожний корабель, що входить до Нюйоркського порту, є Статуя Свободи, роботи ельзаського скульптора Фредерика Авґуста Бартольді. Це був подарунок американському народові від французького народу.

Бартольді створив теж іншу добре відому статую маркіза Ляфайєтта, французького вояка, що допомагав американцям у їх боротьбі за незалежність. Ця статуя стоїть в Юніон сквері в Ню Йорку.

Багато статуй встановлено на честь нашого першого президента, але найновіша з них стоїть перед будинком на Волл Стріт у Ню Йорку, на тому місці, де Вашинґтон приносив присягу перед тодішнім Капітолем Америки.

Кілька статуй встановлено на честь наших президентів у м. Вашинґтоні. Недалеко від берега Потомаку збудовано пам'ятник Абрагамові Лінкольнові, роботи Данієла Честера Френча, скульптора з Нової Англії. Інший з його відомих творів — Солдат Американської Революції — відомий під назвою „Мінют мен", знаходиться у м. Конкорд, Массачузетс.

Недалеко від пам'ятника Лінкольнові височіє мармуровий пам'ятник на честь Томаса Джефферсона, третього президента З'єдинених Держав і автора Декларації Незалежности. Всередині круглої кольонади стоїть фігура Джефферсона на дев'ятнадцять стіп заввишки, виконана скульптором Рудолфом Евансом.

Будинок Капітолю у Вашинґтоні оздоблений багатьма статуями. Під банею Капітолю стоїть так звана статуя Свободи, виконана Томасом Кровфордом. В Національній ґалерії Капітолю є статуї багатьох визначних американців, включаючи відомого тексаського вояка і діяча Сема Ґавстона, генерала Роберта Лі, головного командувача армії Конфедерації під час Громадянської війни, Роберта Фултона, першого конструктора пароплавів, і багато інших.

Мабуть, найгарніша статуя у Вашинґтоні — це статуя, що зветься „Журба", на одному з кладовищ міста, великого скульптора другої половини 19 стор. Авґуста Сайнт-Ґоденса. Інші його праці, як ось пам'ятник Шова в Бостоні, Лінкольна в Лінкольн Парк, Шикаґо, і генерала Шермана в Центральному парку в Ню Йорку — все загальновизнані зразки скульптурного мистецтва.

Серед добре відомих скульптур в Америці можна назвати дві групи фігур, вирізьблених на схилі гори Рашмор у т. зв. Чорних Горах Південної Дакоти та Вайомінґу. Величезного розміру голови чотирьох президентів — Джорджа Вашинґтона, Томаса Джефферсона, Абрагама Лінкольна та Теодора Рузвелта — дивляться з висоти на долини навколо гори. Цю надзвичайну працю виконав Гутцон Борґлум, який помер у 1941 році. Не менш монументальною є фігура відомого ватажка індіян племені Сіюкс, що має 643 стіп і стоїть на висоті 564 стіп. Виконав її Корчак Ціолковський

Американська Рада

94-ий ДЕНЬ ПОМИНОВЕННЯ

На міських площах і на зелених моріжках по селах 30-го травня, у 94-ий День Поминовення американці віддали честь всім убитим на війні за нашу країну. Цей день відзначено урочистими церемоніями та прикрашенням могил квітами й вінками.

На американських цвинтарях, військових і фльотських, в Англії, Франції, Голляндії, Люксембурзі, Італії, Північній Африці, Філіппінах й Мехіко, наші закордонні друзі стануля на почесну варту біля могил вояків ЗДА. В Кореї, де 24.000 американців поклали свої голови, церемонія відбулася на Національному цвинтарі в Пузані.

Спеціяльні церемонії відбулися на майже 1.000 національних цвинтарях по 50 стейтах, а також по багатьох морських місцях поховання. Де тільки є американський військовий пост або американський корабель, прогримів 21 постріл і замаяли прапори на половині щоглі. Квіти були скинуті в воду на честь тих, що загинули в морі.

День Поминовення — Меморіял або Декорейшен Дей — почали відзначати в ЗДА після Громадянської війни, коли жінки Півдня у Віґсбурзі та Колюмбусі, Міссіссіпі та в Чарлстоні, Південна Кароляйна, прикрасили могили як юнійних, так і конфедераційних вояків. Мешканці Півночі відповіли таким самим теплим жестом, і відтоді постав звичай прикрашати могили вояків першими весняними квітами та організувати церемонії на честь поляглих.

Генерал - майор Джон Лоґан, ставши командиром повоєнної армії Республіки, видав 5 травня 1868 року свій відомий наказ, „щоб кожний пост Великої армії обов'язково прикрашав могили своїх поляглих товаришів квітами ... Покажемо наступним поколінням, що ми не забуваємо ціни, яку заплатили за вільну і неподільну Республіку".

30-го травня, тобто день, коли найпишніше цвітуть квіти, обрано для цієї мети. Місто Вашинґтон перше відсвяткувало цей день. Масу квітів розділено тоді по всіх цвинтарях. Ген. Уліс Ґрандт, тодішній президент, став на почесній варті, а ген. Джемс Ґарфілд, тодішній конґресмен, а пізніший президент, виголосив промову.

Багато гарних промов виголошено в День Поминовення. Одну з найзворушливіших виголосив у 1934 році президент Франклін Д. Рузвелт на полі бою в Ґеттисбурзі. Говорячи про Громадянську війну, він сказав: „Трагедія нації полягала в тому, що люди не знали одне одного".

Ці слова можна прикласти й сьогодні до людей в світі, які „не знають одне одного" настільки, щоб позбутися страху і недовір'я, щоб уникнути воєн, які походять з недовір'я і нерозуміння одним одного. У День Поминовення всі, що писали листи до родичів і друзів за кордон, могли в них підкреслити бажання Америки запровадити загальне взаєморозуміння та скріпити надію на мир у всьому світі.

Американська Рада

Євген Онацький

НОВИЙ КИТАЙ

(1)

Може видаватися дивним, чому людина саме з Буенос Айресу має писати про Китай. Але трапляються такі обставини, що всі інші теми — навіть найбільш актуальні — наразі відсуваються набік, і людина хоче писати саме про новий Китай. Ось така обставина трапилась і тепер — зустріч із Вірґіліо Ліллі, талановитим італійським журналістом, який під час другої світової війни був в Україні з італійським експедиційним корпусом і висилав звідти до італійських часописів цікаві дописи, що дуже рельєфно змальовували життя українського населення і тому з'являлися в українських перекладах також на сторінках тодішніх „Краківських Вістей". Зустрів я тепер Вірґілія Ліллі в Буенос Айресі на сторінках італійського великого ілюстрованого тижневика „Епока" з 12-го березня ц. р., і не можу не переповісти українським читачам його надзвичайно цікавих вражень.

Вірґіліо Ліллі не вперше відвідує Китай. Був він там у листопаді 1948 року. Тоді один китайський адвокат казав йому, показуючи на стіні мапу величезної країни:

— Бачите? Ця країна називається — Китай. Цілком облудна й неправдива назва. Хто зна, може Мао Тсе-тунг, з тим почуттям реалізму, що повинно відзначати комуністів, змінить цю назву, коли прийде до влади, на більш правдиву ... Вона повинна бут — Глод. Бачите, все те, що свого часу написано про цю країну, все те, що говорено впродовж 5.000 років, зводиться до одного елементарного, колосального й остаточного факту — голоду. Мистецтво, філософія, мудрість, релігія, забобони, культура, війни, зміни поколінь і династій крутиться навкруги одного незнищенного факту — голоду. Мені оповідали, що в Африці існують країни, де все, що трапляється — від народження людини до її смерти — проходить під знаком спраги. Кажуть, що Сагара — батьківщина спраги. Хто не знає страждань спраги, той не бедуїн; повірте мені: хто не знає, що таке голод, той не китаєць.

Ліллі запитав його:

— Чи ви цим хочете сказати, що в Китаї всі вмирають з голоду?

Старий адвокат відповів:

— Ні, я хочу сказати якраз протилежне: в Китаю всі живуть з голоду.

Минуло з того часу тринадцять років. Мао Тсе - тунг прийшов до влади, але Китай своєї назви не змінив. Назва залишилася та сама. Хоч те, що назва вкриває, змінилося до непізнання. Змінився передусім тип людини: людина, як особа, вже не існує, існує лише, як число отари. Змінився тип жінки, і вона в деякому розумінні вже теж не існує, не існує дальше та типова китаянка, жертва чоловіка, жертва тещі, жертва дітей, жертва батьків і жертва самої себе: існує натомість маленький мужчина з косами, з грудьми і — якимсь робітничим знаряддям в руках. Змінилося повітря, що давніше було повне мух, як небо повне куряви, — тепер воно чисте й прозоре, як вода в склянці. Змінилися боги, що давніше були велетнями, вигладженими й лисими, з усміхненим обличчям, з численними руками або похмурими, косоокими, зморщеними філософами, або бурштиновими зміями ... Тепер вони — маленькі чоловічки з тіла і крови, вдягнені в сіру куртку з защіпненим комірцем, з великими кишенями на грудях, і червоними п'ятикутними зірками на шапках. Змінилася смерть, що давніше її святковано, як ніби свято із свят, в білому одягу, і що коштувала так дорого, що вона означала більше „борг", ніж „плач". Тепер же вона так, ніби стрижка волосся; покійник — ніби старий ніготь, що його відрізується від громади, виміталася, викидається на сміття. Змінилася праця, що перше була працею на полях, повільною, з допомогою палиці, буйвола, якого цвяха чи просто пальця. Тепер вона виконується по тисячах фабрик, машинами, руками, перетвореними в машини, з великим напруженням, що не дає віддиху навіть на спів, і що заступає все — родину, свободу, любов, богів, культ предків і т. п.

І змінився навіть красвид, що давніше був ніби великим болотяним озером, з якого визирали крихкі стеблини рижу, з горами на обрії, які здавалися паперовими лаштунками. Тепер все заповнене фабричними димарями, прапорами, червоними зірками, машинами і розпачливим людом, запряженим у вози з дишлями.

Все змінилося: анальфабети читають, діти хочуть воювати з Америкою, навіть поморщені дідусі поспішають; мухи зникли, пташки більш не співають. Лише голод залишився. Китай — голод. Так, як колись казав старий адвокат у Шангаї.

Часописи пишуть: урожай збіжжя в Китаї виявився катастрофальним. Часописи пишуть: населення такої й такої провінції демонструвало проти невистачальних приділів хліба.

Часописи пишуть: у такійто провінції померло з голоду ... якась цифра. Але ці вістки часописи подавали 20, 100 і 1.000 років тому. Тут не йде про факти, що залежать від людської громади, але йде про факт, що залежить від природи. Не капіталістичне, чи комуністичне суспільство породжують голод, — породжують його сонце, хмари, вода і ґрунт.

Часописи пишуть: невдача на фронті продукції харчів — прелюдія провалу марксистського режиму. Але такі твердження занадто необґрунтовані й неточні. Неточно вже те, що відомості про те чи інше голодування в Китаї подається, як „вістка". Кожна вістка має на увазі якусь нову подію, що бодай в мінімальній мірі викликає якусь зміну в оточенні, що інформує про мало кому знане. „Людина має дві ноги" — це зовсім не вістка. І так само не вістка чергове повідомлення, що в Китаї голод. Приписувати явищу, вже наперед передбаченому значення якоїсь національної чи політичної кризи і вбачати в цій кризі передвісника революції чи навіть повстання, значить не знати Китаю. Не знати Китаю давнього і не знати теперішнього.

Що спричиняло голод у капіталістичному Китаї?

Китайські комуністи відповідають: спричиняли його багатії, що визискували бідних людей; землевласники, що забирали собі всі продукти землі і залишали робітникам самі крихти, і примушували робітників борґуватися в них, аби тільки вони могли зберегти собі маленьку ниву, яку ніколи не мали можливости виплатити; спричиняли його, кажуть китайські комуністи, всякі буржуї, що споживали прибутки з земель закордоном, або з чужинецькими колоністами з їх визискувальними підприємствами, що відбирали багатства від національного споживання; спричиняли голод, — твердять вони, — західні спекулянти, що в змові з місцевими визискувачами, своїми лакеями, вивозили закордон різні продукти, валюту і т. д.: спричиняло голод занедбування землі, що багаті панове нею не цікавилися, занадто пересичені легкими зисками зі спекуляцій, щоб цікавитися збільшенням споживчої продукції.

Інакше кажучи, глибокий корінь постійного й гострого китайського голоду має для китайських комуністів одне тільки ім'я: „вороги народу".

Але скільки в тому правди?

Китай ніколи не був країною великих землевласників, — земельна власність була все поділена на мізерні частинки. Не було найбіднішого селянина, що не мав би маленького кусничка власної землі. З другого боку, західні капіталісти, дійсно, вміли збагачуватися в Китаї, але ж за це вони принесли в Китай трохи тієї техніки, що збільшувала подекуди продукцію; вони принесли трохи тієї промисловости, трохи тих кредитів, без яких неможливий розвиток праці і продукції. Першими техніками, що прибули до Китаю, були місіонери: разом із розп'яттям прибув також англійський ключ. І, зрештою, капіталістів уже немає, але голод триває і відомості про голод, що їх читаємо в часописах, свідчать тільки про одне, що голод існує і що комуністичний китайський уряд проти нього бореться. І бореться, не зважаючи на демагогічні твердження, не стільки проти „ворогів народу", яких немає, а проти того, хто впродовж тисячоліть був справжньою причиною голоду — себто проти природи. Комуністичний китайський уряд намагається виправити природу, що надто ґрунтовно помилилася. Йде про те, щоб змінити стан землі, — землі, як світу, як частини пляети: перемістити або знищити гори, змінити напрямок рік, поширити озера, вивести пустині, як виводиться екземні плями на тілі, сконцентрувати дощі в одній частині Китаю, відвести вітри в другій половині, висушувати болота, попрорізувати канали і тому подібне: праця мурашок, праця рабів, праця каторжна, і особливо праця, що не терпить жадної думки.

З совєтської преси

СЕЙФИ НАД ДНІПРОМ

Що за дивовижні будівлі повиростали на березі великої української ріки поблизу Запоріжжя! Хати — не хати, шопи — не шопи. Вони витягнулися довгими вулицями вздовж Дніпра. Як повідомляє „Робітнича Газета", — це сейфи, справжні сейфи. Сантиметрової грубини стінки деяких зроблено з дорогоцінної леґованої сталі. Тяжкі замки надійно бережуть скарби, заховані в сейфах. Що ж то за скарби? — Бамбусові вудлища, порожні бляшки з-під консерв, якесь шмаття і ... пляшки з-під горілки.

Із сталі, незаконно придбаної поза воротами заводу у людей, які розкрадають і розбазарюють державне добро, рибалки та власники човнів збудували вже п'ять отаких металевих селищ. Це, — пише газета, — двісті пасажирських вагонів, або сто паровозів, або дві тисячі тракторів або десять тисяч автомобілів, або двісті баштових кранів, або тисяча автобусів, або сто тисяч холодільників".

о. Володимир Тарнавський, Едмонтон, Канада

У ТРИДЦЯТИРІЧЧЯ ГІМНАЗІЙНОЇ МАТУРИ В СТАНИСЛАВОВІ

„Молодість пролетиш пташкою, життя пройдеш орачем". Запам'яталась ця думка. Вона й багато інших — українських, латинських, грецьких — були на написах, прикріплених до стін коридорів двох будинків української клясичної гімназії в галицькому місті Станиславові. Це був один з уже небагатьох західньоукраїнських навчальних закладів, де молодь училась „не для школи, а для життя". — як урочисто пригадував напис над входовою брамою всередині головного будинку.

Пишу „один із уже небагатьох закладів", бо саме у тридцятих роках польська влада закрила кілька українських гімназій, наприклад, у Рогатині й Тернополі. До того ж кількість українських гімназій і під австрійською, і під польською займанщиною відсотково ніяк не відповідала числу українського населення Галичини.

Засновано Станиславівську гімназію восени 1905 року. Її душею повних 20 років був визначний педагог Микола Сабат. 140 учнів вписалось було тоді до першої кляси, що поділялись на чотири відділи і 1913 року робила першу „матуру".

Чотири відділи мала й перша кляса, що по восьми роках навчання в шкільному році 1930/31 складала іспит зрілости. В місяці травні минуло й 30 років з того пам'ятного часу. Часу, яким міряємо людське життя, багато пройшло з того дня для нас колишніх учнів, що покидали шкільні мури. Багато подій перекотилося над цим окраєм української землі, яку наші юнацькі ноги переміряли вздовж і впоперек за час шкільних прогулянок та навчальних екскурсій. Багато чого затирається в людській пам'яті.

Закінчивши середню школу, ми вирушили в гущу життя, хоч і пішли безпосередньо до дальшої професійної школи, щоб аж згодом прийти старшим на зміну та віддати народові свої сили й знання — для його росту і свого особистого щастя.

Хай ці рядки будуть вдячною згадкою про тих, що в станиславівській незабутній школі вчили нас окремих предметів і підготовляли до життя, прищеплюючи любов до всього, що наше, рідне. І справді, є кого згадати добрим словом. Станиславівська гімназія мала щастя на професорів. Усі знали це: учні, батьки і все українське громадянство Галичини. З подивом і признанням говорили всі про наших учителів.

Засновник школи і перший її директор, Микола Сабат, був не тільки одним із найкращих українських знавців клясичної філології. Він був, без сумніву, теж одною з найвизначніших постатей між українськими педагогами того часу. Нашим директором він був тільки два роки, бо 1925 року перейшов на пост директора української академічної гімназії у Львові. Але й за тих пару років ми, учні, хоч малі ще тоді діти, бачили в ньому не тільки доброго керівника, але й правдивого приятеля. Він був суворий і вимогливий, але в нього було батьківське серце для учнів. Заздрим оком ми, малі, дивились на своїх старших товаришів, які з директором Сабатом побували в Італії чи Греції. Це була його щорічна нагорода для найкращих учнів вищих кляс: у час літніх вакацій поїздка до Риму і Атен.

А наш катехит — о. д-р Іван Фіґоль... Це була людина високої освіти, літератор, знаменитий проповідник, виховник та батьківського серця чоловік. Скільки ми всі завдячуємо йому! Його викладами — пляновими, ясними й переконливими — наша душа живе й досьогодні.

Годиться згадати ще двох інших наших катехитів: о. Івана Слезюка та о. Володимира Коновальця. А скільки вчителів пройшло через наші шкільні залі за вісім років навчання! Ледве чи потраплю сьогодні всіх пригадати. Про декого треба мовчати, хоч як це боляче, але — дивні часи нашого життя. Тож нехай мовчанка моя теплою згадкою буде. Нею хочу в імені всіх нас, тодішніх учнів, сплатити їм наш борг вдячности за працю їхню для нашого добра.

Тоді ми не завжди розуміли це як слід; сьогодні раді б не одне направити. Дарма — неможливо. Багатьох їх, наших учителів, уже нема між живими. Тому на руки професорів Івана Голембйовського і д-ра Сави Никифоряка, що теж опинились по цей бік, складаю вислови вдяки всім їм за все, що ми одержали від них — наших учителів.

Знаю, що вже небіжчики два опікуни (у нас вони звались „господарями") нашої кляси. Петро Ростинський помер таки в нашому Станиславові, а Іван Новосельський — у поневірянні, за океаном. Давно вже не живуть Г. Кичун, Д. Джердж, Л. Гаванський, Л. Рудницький, Н. Даниш, В. Бриґідер, Ю. Целевич і В. Костецький. Не живе і Юліян Чайківський, що до нього окремий сантимент зберігаю в душі за те, що навчив нас розуміти, любити й цінити рідну й таку гарну нашу мову.

Між учителями німецької мови був д-р Мартин Фольґер. Учив нас у вищих клясах. Симпатичний жид з трагічною долею. Навчав німецької мови, прийшли німці і розстріляли його. Учителював у державній школі за польської влади, але був щи-

(Закінчення на стор. 3-ій)

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

У ТРИДЦЯТИРІЧЧЯ ГІМНАЗІЙНОЇ МАТУРИ В СТАНИСЛАВОВІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

рим приятелем українців. Він нас, молодих українських хлопців, розумів і співчував нам у наших обставинах життя під польською займанщиною. Бо чи ж не диво, два наші матуральні табльо (по втраті першого ми друге зробили) польська поліція сконфіскувала, і то тільки тому, що мали вони українську тематику. А це ж було табльо абітурієнтів української школи!

Або згадати 1928 рік. Третього травня того року польська влада розв'язала 5-ту, 6-ту і 7-у кляси нашої гімназії. Щойно по довгих заходах тодішнього директора Данила Джерджа та стараням послів українців, передусім п-ні Мілени Рудницької, нам привернено учнівські права. У місяці вересні 1928 року ми кінчали шкільний рік, а в жовтні, кому пощастило, перейшли до вищої кляси. Та сама польська влада в час горезвісної пацифікації розв'язала молодечу організацію Пласт.

З початкових чотирьох відділів у восьмій клясі лишився тільки один. Нас було тоді 33. Дивним чином і досі збереглась у мене записка з останньої клясифікаційної конференції. Дивлюся на пожовклий папір, на 13 клясифікованих рубрик, читаю прізвища учнів і намагаюсь в уяві відтворити обличчя кожного з товаришів: Василь Бродович, Лев Гриб, Остап Гуцало, Остап Дрогобицький, Антін Свчук, Василь Жовнірович, Михайло Качур, Тадей Камінський, Володимир Капустяник, Михайло Когут, Микола Колянківський, Антін Косар, Василь Лапчинський, Сидір Лоточинський, Богдан Литвинович, Василь Надрага, Роман Олесницький, Остафіїв Аксентій, Дмитро Петрина, Володимир Приймак, Маркіян Припхан, Зенон Рубчак, Ярослав Самотулка, Мирослав Селянський, Михайло Сеньків, Павло Скалецький, Іван Сосенко, Микола Стеткевич, Володимир Тарнавський, Богдан Умриш, Іван Федишин, Осип Шиманський і Олександер Ясеницький. Усіх вас, дорогі товариші шкільної лавки, згадую сьогодні теплим словом.

Пам'ятаю про Михайла Качура, що перший з-поміж нас, бо таки 1931 року, як студент Львівської Духовної Академії, переставився на той світ, згадую всіх уже померлих. Важкий буревій другої світової війни не одному з вас передчасно перетяв ще сильну нитку життя, знівечив ваші пляни, убив надії, а народові відібрав цінних і надійних людей.

Усіх тих, що живуть — по цей бік у розсіянні сущих і по той бік жадної свободи, — вітаю у наше 30-річчя. Вітаю, виконуючи дружній обов'язок.

Чи зійдемося ми на рідній вільній землі, в мурах станиславівської гімназії, звідки тридцять років тому пішли в світ? Чи поговоримо разом про далекі, але серцю досі такі близькі й щасливо усміхнені учнівські роки?

Не знаю. Молодість давно пролетіла пташкою, а борозна орача теж уже довга. Але хочеться вірити, що ми зійдемось. Від душі бажаю цього і вам і собі.

Український науковець викладає в Гарвардському університеті

Професор Гамбурського університету в Німеччині д-р Омелян Пріцак читає в шкільному році 1960/1961 лекції в Гарвардському університеті із туркології, іраністики, та ісламістики. Крім цього мав гостинні виклади в Індіяна та Прінстон університетах.

Наш науковець почав свої студії в 1936 р. на Львівському університеті і закінчив їх там 1940 р., та переїхав у Київ у сходознавчу аспірантуру Академії Наук УРСР (проф. акад. А. Кримський). В роках 1943/1945 студіював орієнталістику в Берліні та Празі, а 1946/1948 в Геттінгені (Німеччина); докторизуючися там із туркології, іраністики, ісламістики та слявістики. В 1951 р. став доцентом університету в Геттінген, згодом викладав в Гамбурзі, де від 1957 р. стає професором вище згаданих дисциплін.

Проф. О. Пріцак має за собою такі гостинні виклади: Істамбул — Анкара 1951 р., Кембрідж (Англія) — 1954 р., Гелсінки (Фінляндія) — 1958 р., Краків — Варшава (Польща) — 1959 р., Львів Академія Наук УРСР — 1959 р.

Український вчений крім членства в УВАН і НТШ є президентом міжнароднього „Соціетас Урало-Алтаїка", і головним редактором видань цього товариства, є членом — кореспондентом „Турецької Академії Мови" в Анкарі, членом — кореспондентом Фінляндської Академії Наук у Гельсінках, та цілої низки інших наукових товариств.

Наукові праці друкує українською, німецькою, англійською та турецькою мовами.

Сім

Українець створив фільмове підприємство в Голливуді

Пару місяців тому появилася новинка в українській пресі в Америці й в Канаді про фільмове підприємство під назвою: Рода Індепендент Продакшен, яке зорганізував автор дописі. Головна ціль того фільмового підприємства в Голливуді є, щоб накручувати фільми з українською тематикою. В процесі творення є два великі звуково-кольорові фільми. Один фільм під назвою „Анджеларея", це драма, що скорим кроком пересувається по полудневій Каліфорнії і тим чином перший раз представиться на фільмі місто Лос Анджелес, Голливуд, Беверлі Гил, Лонг Біч, Дизні Ленд та інші місця, про які багато читається в пресі, але вони не були представлені кольоровим фільмом для широкого американського загалу та інших країв. В тім фільмі виступають професійні американські артисти і українські. А саме, головну ролю грає професійна артистка з нової еміграції панна Ірина Стецьків, що на кошт нашого підприємства студіює фільмову драму в одній голливудській школі, — як також в тій самій школі студіює фільмову драму з нової еміграції українець Святослав Шумський, що буде грати ролю в нашому фільмі.

Другий фільм також звуково-кольоровий, це про Княжу добу з історії України. До Княжої доби виготовляє мальовані образи стисло на підставі історичних образів артист-маляр пан Володимир Баляс, а мапи кольорові професійно виконує пан Арсенів Слюсарук. Коментарі виготовляє проф. з каліфорнійського університету, американець, який також виступати буде на фільмі як головний коментатор про Україну.

Я взявся за велике діло із малими фондами, самі мрії, щоб зреалізувати переходили всякі труднощі, однак моє першої якости виконування кольорового фільму дало мені змогу підшукати людей до співпраці, фахових людей. Отже від 2-го березня цього року настала зміна нашого підприємства. В згаданому дні створено корпорацію зі студії, що зветься „Театральний Арт" в Голливуді, якого власником є панна Валмар Олеска. Отже зміна назви з „Рода" на „Родеска Продакшин". Панна Олеска стала моєю спільничкою з тим, що я, як президент корпорації, контролюю більшу часть шерів. Завдяки Божому провидінню наше фільмове підприємство зі своїм наймодернішою студією, фінансово незалежне, починає працю фільмової продукції й тим чином „Родеска Продакшин" дасть змогу багатьом українським талановитим одиницям вийти на широкий світ. Головне підчеркнути, що при нашій студії ведеться школа фільмового мистецтва, яка має першої кляси признання, і в якій навіть мають право студіювати ветерани, за що уряд оплачує кошти. Пишу цю до української преси статтю, щоб тим чином спрямувати різні не совісні говорення на правий шлях і хочу заявити прилюдно, що я ніколи до нікого не звертався і не буду звертатися до українського громадянства за фондами на фільм про Княжу добу з історії України.

Інж. Родіон Сліпий

● **В Токіо в Японії** відбувся триденний з'їзд 22,000 членів-делеґатів Ротарських клюбів у 70-х країнах світу. Японський цісар Гірогіто виголосив на тому з'їзді промову, закликаючи членів поширених по всьому світі клюбів Ротарі, щоб вони активно сприяли мирові, що його прагнуть всі народи світу.

● **Совєтський уряд перевів** свіжу чистку в Молдавській автономній „республіці": першого секретаря тамошньої комуністичної партії Зіновія Сердюка скинено з його уряду, „перенісши його на інше становище".

● **Новим високим комісарем Англії** в Канаді став на місце сера Савіль Ґарнера, якого каденція кінчається в липні ц. р., 61-річний лорд Аморі, який в минулому році був англійським міністром фінансів.

З НАШИХ БУДНІВ

ЗАБУТИЙ ПРОБУДИТЕЛЬ

Пан Мирон Сурмач (старший) зустрів мене на порозі книгарні якось неласкаво, майже вороже:

— Такі-то, ви, панове письменники! Пишете, чого не треба, та й ще потім плачете, що люди цього не купують. Давайте, що треба.

— Наприклад, що таке?

— Написали б книжку за Маркіяна Шашкевича — пішла б, як золото! Тут двері не запираються за костомерами, які шукають матеріялів про Шашкевича, або його творів. Та й ще мене сварять, що нічого немає... Ніби — чому мене?.. Моє діло продавати, не писати книжки.

Нашу розмову перебив мелодійний голосок:

— Містер Сурмач, може маєте твори Шашкевича, або „Русалку Дністрову?"

Це провідниця одного з пластових дівочих гуртків шукала матеріялів, бо мала сказати промову на святі в честь Шашкевича в їхньому гуртку.

— Велл? — подивився на мене строго пан Сурмач.

В розмову вмішався лисавий добродій, що досі випробовував платівки.

— Як хочете, панночко, знайти щось про Шашкевича, потрудіться, будь ласка, до совєтської книгарні на 5-ій Евню. Може там щось буде... Мені відомо, що у Львові перевидано його твори, з передмовою, коментарами і з портретом автора. Навіть кольоратку залишили йому на грудях, мабуть не боялись показати, що він був греко-католицький священик.

Що собі подумала ця молода дівчина - пластунка, коли її відсилали по твори Пробудителя Галицької Землі, о. Маркіяна, до т. зв. совєтської книгарні — не моє діло судити... Є факт, що невесело стоять справи на еміграції з пошануванням пам'яті того, хто пробудив Галичину й Володимирію з вікової дрімоти! Я вже не кажу, щоб йому влаштовувати такі величаві академії, як Т. Шевченкові, в сторіччя смерти, щоб ставити йому у Вашингтоні пам'ятник, зараз поруч Великого Кобзаря. Проте, наш незабутній Галицький Соловій, що так зараня й трагічно згас, не доспівавши до кінця своєї пісні, заслужив собі з нагоди 150-річчя з дня народження хоч би на якусь скромну монографію, чи на перевидання тієї ж першої галицької ластівки — „Русалки Дністрової", за якою даремне розпитують по книгарнях наші пластунки, сумівки, учні парохіяльних шкіл, курсів українознавства.

Правда: недавно я вичитав дуже відрадну новину, що у Филаделфії заснувався Центральний Ювілейний Комітет для вшанування 150-річчя народження о. Маркіяна Шашкевича. Цей Комітет, кажуть поінформовані особи, поважно призадумується над виданням творів і перекладів о. Маркіяна... Ну, хай же призадумується. Ми — народ терпеливий, почекаємо.

Ікер

$491 на пам'ятник Шевченка з Асторії

Ню Йорк. — До цілого ряду наших громад, що вже почали та переводять збірку фондів на пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашингтоні та пересилають зібрані фонди до Крайового Комітету Пам'ятника Шевченкові, долучилась наша громада в Асторії, від імені якої її піонер п. Іван Сидор передав до Комітету, зібраних 390 долярів, а раніше переслано як чистий прибуток з Шевченківського Свята $ 101. Разом досі передано з Асторії на пам'ятник Шевченкові $ 491. Найбільші пожертви склали Братство Миколая, 5-ий Відділ УНСоюзу з п. Сидором на чолі, та завжди активна і жертвенна Жіноча Громада, що склали по 100 долярів. Індивідуальні пожертви склали: Ів. Сидор, М. Левицький, С. Ґентош, Н. Левенець, П. Левенець та о. В. Андрейчук; по $ 5 пожертвували: М. Провода, Т. Матвіїв, І. Кубарик, М. Борис, Й. Кунька, М. Басараб, А. Климишин, А. Бурдиґа, М. Ґалан, С. Антонишин, С. Кривень, Н. Микитин, А. Левенець, А. Мартин, Н. Жирий, І. Карапура, А. Ґула, А. Басараб, Г. Двигайло, І. Паращук, М. Підгірний, М. Левенець, М. Зароченний, Г. Василик, В. Череватюк та А. Дячук. Збірка продовжується, а імена всіх жертводавців будуть проголошені в Пропам'ятній Книзі.

● **На процесі проти Адольфа Айхмана** в Єрусалимі свідок Абрагам Ґордон, колишній примусовий робітник в саду біля віллі, де в 1943/44 мешкав Айхман у Будапешті, зізнавав про одинокий випадок, коли Айхман особисто вбив 16-річного жидівського юнака, Шальомона. Тому хлопцеві закинули, що він крав черешні і хоч він присягався, що це неправда, його затягли до шопи на подвір'ї і там Айхман на смерть скатував його. Айхман вийшов із шопи з покривавленою сорочкою та очевидно „розстрясений". Тіло закатованого хлопця вкинули до Дунаю.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Урочиста академія для вшанування пам'яті Шевченка в 100-річчя з дня його смерти** відбулася в Бостоні, Масс., в неділю, дня 28-го травня ц. р., влаштована місцевим Шевченківським комітетом. Відкривав академію голова цього Комітету Орест Щудлюк і головним промовцем був Володимир Душник, редактор англомовних видань УККА. Доповідь українською мовою виголосив Андрій Бараник. Гол. радна УНС п-ні Анна Чопик відчитала спеціяльне послання генерального губернатора стейту Массачузетс і п. Харина таке ж послання від Едварда Кеннеді, брата президента Кеннеді. На дальшу програму академії склалися мистецькі виступи українських хорів і місцевих мистецьких сил.

● **Пам'ять Шевченка в сторіччя його смерти** вшанувала українська громада в Акроні Шевченківським Святом дня 26-го березня ц. р. з промовою голови місц. Відділу УККА П. Ґайди й доповіддю д-ра Зенона Винницького. Докладніше звідомлення з свята буде вміщене в одному з чергових чисел „Свободи".

● **Молода і талановита співачка Оксана Сов'як** на сторінках филаделфійського Інквайрера з 27 травня ц. р., одержала дуже прихильну рецензію. Музичний критик С. Зінґер подаючи звідомлення з її успішного дебюту у залі Верклею, стверджує, що українка Оксана Сов'як доказала повну артистичну зрілість так голосово, як і під оглядом інтерпретації. Але, що найважніше — це те, що крім надзвичайної якости свого голосу, артистка має дар передавати публіці настрій кожної пісні, що її вона виконує. В дальшому мова про силу і спокійний чар її голосу та аналіза виконаної програми.

● **У виставці акварель групи американських модерних малярів**, що відбувається в ґалерії Агда Арцт при 142 Вест 57-ма вулиця в Ню Йорку і триватиме до 16-го червня ц. р. кожного будного дня від 11 до 5 по пол., і в суботи від 12 до 4 по пол., бере участь із своїми працями теж український маляр Юрій Соловій.

● **В Південній Африці** проголошено 24-годинну службу для всіх поліціянтів з активної і резервової служби з уваги на проголошений муринами генеральний страйк. По всіх церквах, опозиційних до біло-расової політики націоналістичного уряду, відбулись Богослужби на інтенцію миру і згоди між різнорасовими громадянами.

● **Гаванське радіо** повідомило, що Кастро закликає 500,000 кубинців, щоб стали донощиками і повідомляли урядові аґенції, про все те, що роблять противники режиму Кастра.

● **Уно Клямі**, видатний сучасний фінський композитор, помер три дні тому у Гельсінках на 60-му році життя на атаку серця. Він був членом Фінської Академії.

Спорт

МІЖНАРОДНІ ЗМАГАННЯ „ТРИЗУБА"

В цю неділю, 4-го червня, репрезентативна дружина футболу „Тризуба", Филаделфія, розіграє міжнародні товариські змагання зі сильною одинадцяткою В. Ф. Б. Штуттґарт з Німеччини. Це будуть другі в цьому році міжнародні змагання наших футболістів, які мають за собою чемпіонат ЗДА за 1960 рік, та яких ділять від поновного чемпіонату в цьому році лише дві фінальні гри з Лос Анджелес Скатс. Перша з них визначена на 11 червня в Лос Анджелес, а друга мала б відбутися два тижні пізніше, а не як передше подавано, 18-го червня.

Міжнародні зустрічі української дружини мають велике пропаґандивне і престижеве значення, що повинно найти належне зрозуміння в численних симпатиків футболу. Попередні змагання із закордонними гостями „Третього Ленарку" програв „Тризуб" скромним вислідом, який багато говорить. Цим показав себе „Тризуб" дружиною високої кляси футболу. Можна вірити, що й змагання зі Штуттґартом причиняться до поширення слави про „Юкрейніен Нешенелс", чемпіона ЗДА. Змагання ці відбудуться о годині 3.00 по полудні на Ля Саль стадіоні при 20 та Олнній вулицях у Филаделфії.

(в. с.)

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ МІЖНАРОДНОЇ ФУТБОЛЬНОЇ ЛІҐИ

Вівторок, 6 червня, Конкордія, Канада — Кілмарнок, Шотляндія в Монтреалі на стадіоні МкҐілл Університету.

Середа, 7 червня, год. 7.30, Н. Й. Амерікенс — Карльсруге, Німеччина. 9.30, Евертон, Анґлія — Динамо, Румунія на Польо Ґравндс в Ню Йорку.

Четвер, 8 червня, Кілмарнок, Шотляндія — Безіктас, Туреччина в Монтреалі на стадіоні МкҐілл Університету.

Неділя, 11 червня, год. 2.30, Карльсруге, Німеччина — Динамо, Румунія. 4.30, Банґу, Бразилія — Евертон, Анґлія на Польо Ґравндс в Ню Йорку.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 3-го ЧЕРВНЯ 1961:

БРУКЛИН, Н. Й. — Піврічні Збори Т-ва ім. Б. Хмельницького, Відд. 158, в год. 8:00 веч., в домівці УНДому, при 216-218 Grand Street. Присутність всіх членів обов'язкова — П. Дубовецький, рек. секр

Посмертна згадка

АННА БАГЛАЙ, народжена 1888 р. в селі Деревні, жовківського повіту, померла 31 травня 1961 р. в Брукліні, Н.Й. Покійна була членкою УНСоюзу від 1918 року та належала до Відділу ч. 287. Її чоловік Михайло помер уже раніше. Осиротила сина Андрія Баглая та доньку Марію Полегон, як також двоє внуків. Похорон відбудеться дня 5-го червня ц.р. в год. 9-ій ранку з похоронного заведення при 231 Бедфорд Евню, Бруклин, до української греко-кат. Церкви св. Духа при 5-ій вулиці Норт у Брукліні, а звідти на цвинтар Кальварія в Лонґ Айленд Сити. — Теодор Лютвинюк, секр.

Павло СТЕЛЬМАК — член Т-ва ім. М. Шашкевича, Від. 94 УНСоюзу в Гемтремку, Миш., помер дня 12-го травня 1961 р., проживши 63 роки. Покійний народився в селі Тиликів, обл. Хмельницький „Україна. Полишив у великому смутку дружину Марґарету. Похорон відбувся 15 травня ц. р., при участі Родини, Членів Т-ва та Знайомих, з пох. заведення до православної церкви Всіх Святих, а опісля на цвинтар Evergreen. — В. Й. П.!

В. Крушельницький

Теодор ГОДУНЬКА — довголітній член Т-ва „Запорозька Січ". Відд. 388 УНСоюзу в Честері, Па., помер 30-го травня 1961 р., проживши 83 роки. Покійний походив із с. Дрогоїв, пов. Перемишль. Полишив у смутку 2 синів Івана з дружиною і Михаїла. Похорон відбувся 2-го червня 1961 р., з пох. заведення до української прав. церкви Пресвятої Діви Марії. Покійного поховано на Lawn Craft Cemetery. — В. Й. П.!

С. Воловняк, секр.